

УДК 621.326

Мамедова Е. — ст. гр. МЛ-41

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

МІЖГАЛУЗЕВА ТЕРМІНОЛОГІЯ

Науковий керівник: к. філол. н., доц. Назаревич Л. Т.

Mamedova E.

Ternopil Ivan Pul'uj National Technical University

INTERDISCIPLINARY TERMINOLOGY

Supervisor: Nazarewicz L.

Ключові слова: міжгалузева термінологія, підсистема, термін, спорідненість термінів.

Keywords: interdisciplinary terminology, term, subsystem, term's kinship.

Міжгалузеві терміни використовуються в кількох споріднених або й віддалених галузях. Мовознавці класифікують міжгалузеву термінологію на чотири групи: *суспільно-політична, мистецька і мистецтвознавча, спеціальна лексика сучасної української мови, спеціальна наукова термінологічна лексика*. Кожну групу можна розподілити на підсистеми, тобто наукові напрями, які кожна з груп об'єднує. У підсистемах наукові напрями можуть мати спільні терміни, значення яких відрізняється або ж збігається.

Суспільно-політична група об'єднує економічну, філософську, логічну, психологічну, педагогічну, історичну, юридичну, дипломатичну, фінансову, офіційно-ділову підсистеми. Розглянемо термін *кредит*, який використовують у педагогічній та фінансовій галузях. У фінансовій сфері *кредит* — кошти й матеріальні цінності, які надає кредитор у користування позичальнику на визначений строк і під відсоток. Також термін *кредит* використовується в сучасних європейських системах освіти як одиниця вимірювання навчального навантаження студента, необхідного для засвоєння матеріалу за певний термін навчання. Також варто розглянути поняття *актив*, що вживається в споріднених сферах (економічній та фінансовій). Однак в економіці, *актив* — все майно, яким володіє підприємство, а в фінансовій сфері *актив* — будь-який об'єкт бухгалтерського обліку, право контролю якого закріплене за банком, який відповідає певним затвердженим вимогам.

Мистецька і мистецтвознавча група включає такі підсистеми: музичну, театральну, кіномистецьку, образотворче мистецтво, архітектуру. Розглянемо термін *партитура*. За системою Станіславського *партитура* в спектаклях — сукупність ліній поведінки дійових осіб вистави. Одночасно, термін *партитура* вживається і в музичній культурі та означає систему роздільного запису на кількох [нотонаписках](#), розташованих колонкою і поділених спільними тактовими рисками, всіх голосів багатоголосного твору для виконання ансамблем, оркестром або хором. Також необхідно звернути увагу на термін *репертуар* — сукупність драматичних, оперних, музичних творів, які виконуються протягом певного часу в театрі, на концертній естраді або сукупність ролей, музичних партій, літературних творів, з якими виступають виконавці. Термін *репертуар* має конкретні значення і є вживаним у музичній, театральній та кіномистецькій сферах.

Спеціальна лексика сучасної української мови охоплює літературознавчий та лінгвістичний напрями. Разом із фольклористикою, літературознавча та лінгвістична науки об'єднані в один напрям — *філологію*. Треба звернути увагу на термін *стиль*, який трапляється як в лінгвістиці, так і в літературознавчій сфері. У літературі *стиль* — сукупність прийомів у використанні засобів мови, притаманних певному автору або твору, жанру чи літературному напрямку. В лінгвістиці *стиль* визначають як сукупність мовних засобів і прийомів, вибір яких зумовлений змістом, характером і метою висловлювання. Розглянемо термін *метафора* — літературний зворот, в якому певні слова та словосполучення розкривають сутність одних явищ і предметів через інші за схожістю чи контрастністю. Цей термін має конкретне значення і вживається в літературознавчій та лінгвістичній літературознавчій та мовознавчій сферах.

Спеціальна наукова термінологічна лексика поділяється на математичну, фізичну, хімічну, біологічну, фізіологічну, ботанічну, зоологічну, географічну, геологічну, астрономічну підсистеми. Зокрема термін *площа* в математиці — міра множини точок, які займають поверхню або якусь її частину. В географії *площа* — величина, що визначає розмір географічних об'єктів. Поняття *електрон* — стабільна, негативно заряджена елементарна частинка, хімічно активна складова атома. Термін *електрон* має конкретне значення, але використовується у двох галузях: хімії і фізиці.

Міжгалузеві терміни використовують і у віддалених галузях. Термін *кульмінація* залежно від контексту можна використати в музичній сфері або астрономії. У музиці *кульмінація* — пік музичного розвитку та емоційного напруження музичного твору або його завершеної частини. В астрономії *кульмінація небесного світила* — проходження світила через небесний меридіан. Існують міжгалузеві терміни, що використовуються одразу в багатьох віддалених галузях і мають одразу декілька тлумачень залежно від випадку використання. Тому вважаємо за доцільне розглянути термін *санація*. В економіці *санація* — система заходів, які здійснюються для запобігання банкрутства. У медицині — низка лікувально-профілактичних заходів з оздоровлення організму. У соціології — програма міського будівництва, направлена на поліпшення умов життя, а також реконструкцію та модернізацію застарілих житлових будівель. В історичних науках — назва політичного табору, що утримував владу в Польщі у 1926 – 1939 рр. Таким чином, терміном *санація* послуговуються як мінімум у чотирьох різних галузях. Зауважимо, що термін *амортизація* може використовуватися в економічній сфері у значенні зниження вартості основних фондів — амортизація основних фондів, а також в технічній галузі в значенні пом'якшення дії ударів в транспортних засобах — амортизація машин. Отож, перед тим, як тлумачити те чи інше поняття варто виходити з контексту.

Доцільно зауважити, що під час побудови тексту потрібно враховувати багатозначність деяких міжгалузевих термінів, тому необхідно писати текст так, щоб підкреслити бажане значення терміна. Також необхідно пам'ятати, що в залежності від контексту кожний термін набуває різного значення.

Література

1. Шевчук С. В. Українська мова за професійним спрямуванням : підручник / С. В. Шевчук, І. В. Клименко. – 3-тє вид., виправ. і доповнен. – К. : Алерта, 2012.
2. Зубков М. Г. Сучасна українська ділова мова : підручник. / Зубков М. Г. - 3-тє вид., доповнене – Х.: Торсінг, 2003.